

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

Максим Гальченко

« 25 травня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Креативний розвиток обдарованої особистості у системі загальної
середньої та вищої освіти»**

для підготовки фахівців галузі знань 01 «Освіта / педагогіка»
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості»

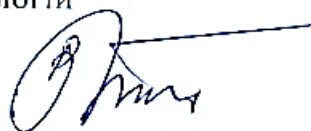
**Київ
2022**

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Креативний розвиток обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти» для аспірантів, які навчаються за галуззю знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», освітньо-науковою програмою «Освіта та розвиток обдарованої особистості», 24 с.

Розробник: Поліхун Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник.

Робоча програма затверджена на засіданні відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих (протокол № 5 від «16» травня 2022 р.)

Завідувач відділу інноваційних технологій
в освіті обдарованих,
доктор педагогічних наук, доцент

Іван Волощук

Схвалено вченою радою Інституту обдарованої дитини НАПН України
(протокол № 6 від 25 травня 2022 р.).

Голова вченої ради

Максим Гальченко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	Нормативна	
Модулів – 1	011 «Освітні, педагогічні науки», «Освіта та розвиток обдарованої особистості»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		2	
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи аспіранта – 4 год.	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	3	
		Лекції	
		14 год.	
		Семінарські	
		16 год.	
		Практичні	
		Самостійна робота	
		60 год.	
Вид контролю: залік			

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1 : 2

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: Сформувати систему знань, пов'язаних з феноменами обдарованості і творчості та умінь, що лежать в основі креативного розвитку обдарованої особистості, яка доповнюється соціальною відповідальністю за результати прийняття стратегічних рішень, якість надання освітніх послуг і здатністю як до автономної, так і командної роботи під час реалізації освітніх проектів.

Завдання дисципліни:

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант має:

знати: історичний контекст становлення поняття «креативність» і «обдарованість»; «психометричний» підхід до дослідження креативності

Дж. Дж. Гілфорда, Е. П. Торранса, Е. де Боно, К.Хеллера та ін.; креативність, як одну із складових моделей розвитку обдарованості, «теорію інвестування» Р. Стернберга; концепцію «надситуативної активності» Д.Б. Богоявленської; психологічну теорію творчості В.А. Моляко та української психологічної школи; концептуальні положення теорії креативності, генезис, структуру, функції самого творчого процесу та відповідних творчих здібностей обдарованої особистості, тестологічні та процесуально-діяльнісні методики діагностики креативності; педагогічні підходи до розкриття й розвитку творчого потенціалу особистості, механізми творчої мотивації; методи формування творчої спрямованості особистості, специфічні для кожного виду творчості; вікові закономірності розвитку креативності; умови в яких формується підґрунтя для об'єктивної творчості особистості в професійній діяльності, детерміновані її здібностями, обдарованістю, талантом;

вміти: організувати творчу діяльність обдарованих школярів і студентів у сфері науки, техніки, управління та мистецтва; керувати творчою діяльністю обдарованих учнів і студентів; оцінювати результати творчості обдарованих учнів і студентів; пропагувати їх творчі досягнення;

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні сформувати **компетентності**.

Загальні (ЗК):

ЗК-3. Здатність до формування, абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей / креативності при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.

ЗК-4. Здатність проводити дослідження на відповідному вимогам науки рівні, розробляти та управляти науковими проектами.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми науково-педагогічного характеру.

Спеціальні (СК):

СК-1. Здатність здобувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості.

СК-3. Здатність розробляти і застосовувати методологію, визначати стратегію і план дій дослідження та моделювати, реалізовувати і розвивати процес вирішення нових наукових педагогічних проблем і задач в області обдарованості.

СК-4. Здатність створювати та управляти освітніми і професійно-педагогічними / творчими проектами у галузі обдарованості / обдарованості особистості.

СК-6. Здатність до професійно-педагогічного зростання, самоосвіти, саморозвитку, самореалізації і самоздійснення.

СК-8. Здатність здійснювати освітньо-наукову діяльність у сфері педагогіки та психології обдарованості на всіх освітніх рівнях.

СК-9. Здатність адаптуватися до швидкоплинних змін у педагогічній сфері та здійснювати професійну мобільність.

СК-10. Здатність оволодівати професійними вміннями в роботі з обдарованими дітьми різних вікових категорій, надавати ефективні психолого-педагогічні послуги і толерантно ставитися до колег та обдарованих учасників освітнього процесу.

СК 11. Здатність до продукування нових ідей та розв'язання комплексних програм в галузі дослідницько-інноваційної діяльності, апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у педагогічну практику на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

Очікувані програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-2. Вміти застосовувати на практиці навички спілкування в діалогічному і монологічному режимах з широкою науковою спільнотою та громадськістю в педагогічній галузі; ефективно комунікувати, продукувати професійні дискурси з урахуванням особливостей адресатів різних соціальних груп; усно та письмово презентувати складну комплексну інформацію в зрозумілій комунікантам формі; послідовно і грамотно експлікувати власні думки, володіти науковою мовою (українською чи іноземною); навички усного і письмового мовлення; виступати публічно, дискутувати, обґрунтовувати, доводити тощо.

ПРН-4. Вміти здійснювати систематичний огляд, системний аналіз, креативний дослідницький синтез нових знань та складних ідей, їх критичне осмислення й усвідомлення для проведення педагогічних досліджень; вміти розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання і професійну практику та розв'язати значущі педагогічні проблеми; вміти приймати стратегічні рішення; оцінювати ризики; виявляти лідерство та повну автономність і відповідальність під час їх реалізації.

ПРН-5. Вміти генерувати нові ідеї, створювати теоретичні моделі та креативні підходи до здійснення педагогічного дослідження; створювати нові методи в практично-педагогічній діяльності та новітні педагогічні методики з використанням сучасних інноваційних технологій.

ПРН-8. Вміти застосовувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості, за якою здобувач вищої освіти проводить дослідження; засвоювати основні концепції в практичній педагогічній діяльності, вирішувати теоретичні і практичні проблеми; оволодіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. КРЕАТИВНІСТЬ, ЯК ПРОЯВ ОБДАРОВАНОСТІ

Становлення поняття «креативність» в історичному, соціальному й особистісному контексті. «Психометричний» підхід до дослідження креативності. (Дж. Гілфорд, Е. Торранс, Е. де Боно, К. Хеллер та ін.). Тестологічні та процесуально-діяльнісні методики діагностики креативності. «Інвестиційна теорія креативності» та модель обдарованості Р. Стернберга. Креативність в моделі обдарованості та системі «збагаченого навчання» Дж. Рензулі. Креативність, фактори досягнень та умови середовища в моделях розвитку обдарованості А. Танненбаума, К. Хеллера та ін. Креативність з позиції своєрідності особистісних якостей обдарованої особистості (Ф. Баррон, А. Маслоу, Д. Перкінс, В. Моляко, Д. Богоявленська, В. Дружинін, О. Музика, В. Рибалка, А. Тейлор та ін.). Дослідження феномену обдарованості Інститутом обдарованої дитини НАПН України.

Тема 2. МЕТОДОЛОГІЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ

Креативність, як універсальна пізнавальна творча здібність; її генезис, структура, функції. Методологічні принципи розвитку креативності. Стратегіальна організація творчих процесів. Перспективні форми виявлення та стимулювання креативного розвитку. Організація індивідуальної, групової, колективної творчої діяльності у сфері науки, техніки, управління та мистецтва. Методи розвитку конструктивної творчості. Тренінги з розвитку креативного мислення: Критерії творчості. Оцінювання результатів творчої діяльності обдарованих учнів та студентів.

Тема 3. КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Вікові закономірності розвитку креативності. Компетентнісний підхід у формуванні творчої спрямованості обдарованої особистості у системі загальної середньої освіти. Складові системи розвитку креативності (зміст, програми, форми та методи, продукти, стимули та бар'єри, очна та дистанційна педагогічна підтримка). Основні параметри креативного навчального середовища. Програми розвитку креативності обдарованих учнів у різних сферах (науки, техніки, управління та мистецтва), в умовах формальної та неформальної освіти. Методичне забезпечення розвитку творчих здібностей обдарованих учнів. Педагогічна майстерність в процесі організації креативного розвитку обдарованої особистості.

Тема 4. КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Установа освіти, як суб'єкт і об'єкт творчої діяльності. Педагогічні умови розкриття творчого потенціалу обдарованої особистості в ході її розвитку та

професійного становлення. Акмеологічні технології стимулювання креативності, мотивація й самостимуляція творчого розвитку. Технології дизайн мислення, розвитку творчої уяви, вирішення творчих завдань, конструювання оригінальних рішень, розробки проектів тощо. Дизайн-студії та мережеві спільноти для колективної творчості з розробки міждисциплінарних науково-дослідних, інженерно-конструкторських, соціально управлінських та мистецьких проектів. Дослідження проблем креативного розвитку обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість год.					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		с	п	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Креативність, як прояв обдарованості	29	5	4			20
Тема 2. Методологія розвитку креативності	23	4	4			15
Тема 3. Креативний розвиток обдарованої особистості у системі загальної середньої освіти	23	4	4			15
Тема 4. Креативний розвиток обдарованої особистості у системі вищої освіти	15	3	2			10
Всього годин	90	16	14			60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теорії креативного розвитку, історичний контекст	2
2.	Креативність, як здатність особистості, як її риса, як творча діяльність і як прояв обдарованості.	2
3.	Розвиток креативності обдарованої особистості в освітньому процесі	2
4.	Методи і прийоми генерування творчих рішень	2
5.	Освітні програми з розвитку креативності обдарованих дітей в умовах формальної і неформальної освіти.	2
6.	Методи і технології управління креативністю з метою оптимізації освітнього процесу.	2
7.	Управління креативним розвитком з метою оптимізації освітнього процесу ЗВО. Пошук інноваційних рішень за технологією дизайн мислення.	2
	Разом	14

6. Теми практичних занять

Не передбачено

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Креативний розвиток обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти» спрямовано на поглиблення теоретичних знань, розвиток самостійного мислення і набуття вмінь опрацювання наукової літератури, командної роботи у творчих та дослідницьких проектах, що сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців з вищою освітою.

Завдання для самостійної роботи аспірантів відповідно до теми заняття

№ з/п	Номер теми і назви питань	Кількість годин
1	1. Становлення понять «креативність» і «обдарованість» в історичному, соціальному й особистісному контексті	5
2	1. Тестологічні та процесуально-діяльнісні методики діагностики креативності	5
3	1. Креативність, її ознаки, умови розвитку та представлення в основних моделях обдарованості	5
4	1. Дослідження феномену обдарованості та креативного розвитку обдарованої особистості в Інституті обдарованої дитини НАПН України	5
5	2. Методологічні засади розвитку креативності й обдарованості	5
6	2. Методи формування творчої спрямованості особистості, специфічні для кожного виду творчості	5
7	2. Вітчизняний та міжнародний досвід виявлення та стимулювання креативного розвитку обдарованої особистості	5
8	3. Вікові закономірності розвитку креативності (молодший шкільний вік, підлітковий, етап професіоналізації учнів ліцеїв)	5
9	3. Системний підхід до розвитку креативності (зміст, програми, форми та методи, продукти, стимули та бар'єри).	5
10	3. Створення спеціальних освітніх програм розвитку креативності обдарованих учнів у різних сферах діяльності, відповідно до їхніх інтересів та схильностей. Самостійна дослідницька діяльність учнів з використанням мережних технологій	5
11	4. Технології розвитку творчої уяви, креативного мислення, формування стратегій професійної творчої діяльності	5
12	4. Дослідження проблем креативного розвитку обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти	5
	Разом	60

Від аспірантів *вимагається*:

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання літератури з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (план-конспект, опорний конспект, тези, таблиця, схема тощо). Список рекомендованої літератури до кожної теми можна доповнити науковими джерелами, які аспірант підібрав самостійно. Доцільно порівнювати виклад (або зміст) матеріалу з визначеного питання в різних джерелах.
3. Застосовувати сучасні уявлення у процесі аналізу концептуальних засад розвитку креативності, методів її діагностики й розвитку, висловлювати своє міркування щодо проблемних питань, які виникають під час аналізу.
4. Застосовувати знання фундаментальних основ, проблем і тенденцій розвитку креативності обдарованої особистості у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають у галузі середньої та вищої освіти.
5. Виконати завдання на розвиток й оцінку власної навчально-професійної діяльності, визначення рівня сформованості професійної компетентності.

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з навчальної дисципліни «Креативний розвиток обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчальної дисципліни, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах робочої навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або один із змістових блоків навчального дисципліни.

Вид ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

✓ наукове дослідження у вигляді творчого проекту (машинописний варіант, відеоряд у вигляді презентації у програмі PowerPoint), що охоплює змістовий блок однієї з тем.

Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді творчого проекту – зміст, вступ, основна частина, висновки (проектне рішення), список використаних джерел, додатки. Один із додатків – Презентація у програмі PowerPoint.

✓ наукове дослідження у вигляді наукового реферату.

Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді наукового реферату – зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел.

✓ наукове дослідження у вигляді есе.

Тема творчого проекту визначається аспірантом і узгоджується з викладачем. Рекомендовані напрями :

1. Креативність, як універсальна риса обдарованої особистості та її місце в різних моделях обдарованості.

2. Теоретичні засади розвитку креативності обдарованої особистості.

3. Перспективні методи розвитку креативності.

4. Дослідження проблем креативного розвитку обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти, в очному і дистанційному режимі.

Орієнтовна тематика наукових рефератів:

1. Інтелект і креативність, фактори співвідношення.

2. Діагностика рівня сформованості творчих здібностей.

3. Традиційне й інноваційне в розвитку креативності обдарованої особистості.

4. Керований синтез творчої і репродуктивної діяльності суб'єктів освітнього процесу як основний засіб управління їх креативністю.

Орієнтовна тематика есе:

1. Наскрізна роль творчості у процесі підготовки сучасних фахівців.

2. Багатовимірний характер креативності, як необхідність у життєдіяльності сучасної людини.

3. Як ефективно розкрити і реалізувати в майбутньому вчителеві креативний потенціал.

4. Як знання можуть допомагати або заважати розвитку креативності обдарованої особистості.

У табл. 1 і 2 подано відповідно критерії оцінювання наукового дослідження у вигляді творчого проекту, наукового реферату, шкалу оцінювання науково-педагогічного дослідження у вигляді творчого проекту, наукового реферату, есе.

**Критерії оцінювання наукового дослідження
у вигляді творчого проекту і наукового реферату**

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети і завдань дослідження	2
2.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності	2
3.	Доказовість висновків та власної позиції, науково обґрунтовані пропозиції щодо розв'язання проблеми в умовах вітчизняної системи освіти, визначення перспектив дослідження	2
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки (якщо вони є))	2
5.	Розробка і захист наукового проекту у програмі PowerPoint (Презентація)	2
Разом		10

Шкала оцінювання науково-педагогічного дослідження у вигляді есе

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	10 (A)	Відмінно
Достатній	9-8 (B), 7-6 (C)	Добре
Середній	5-4 (D), 3-2 (E)	Задовільно
Низький	1 (Fx), 0 (F)	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень аспірантів з навчальної дисципліни «Креативний розвиток обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти».

10. Методи навчання

I група методів

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

- словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція;
- наочні методи – ілюстрація, демонстрація;
- практичні методи: вправи, практичні роботи;
- індуктивні методи;
- дедуктивні методи;
- репродуктивні методи;
- творчі методи.

II група методів

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

III група методів

Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

11. Методи контролю

Оцінювання ІНДЗ, оцінювання успішності аспірантів за виконанням письмових робіт

12. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тематичне тестування і виконання ІНДЗ				Сума
T1	T2	T3	T4	100
20 (10+10)	30 (10+20)	30 (10+20)	20 (10+10)	

T1, – номер теми; в дужках вказано: перше число оцінювання ІНДЗ – максимальна оцінка, друге число – максимальна оцінка за поточні форми контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
01-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Кремень. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
1. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії / І. А. Зязюн. – Київ : МАУП, 2000. – С. 129.
2. Кичук Н. В. Формування творчої особистості вчителя / Н. В. Кичук. – Київ : Либідь, 1991. – 96 с.
3. Клепиков О.І., Кучерявий І.Т. Основи творчості особи : навч. посібник. – Київ : Вища школа, 1996. – 295 с.
4. Поліхун Н. І. Науковий метод для молодих дослідників : посібник для учнів та освітян – учасників науково-технічних конкурсів учнівської молоді / С. Л. Мосякін, О. М. Новіков, Н.Т. Мосякіна, Н. І. Поліхун. – Київ : Наш Формат, 2015. – 72 с. – Режим доступу:
https://www.researchgate.net/publication/283442896_Scientific_Method_for_Young_Researchers_IN_UKRAINIAN_Naukovij_metod_dla_molodih_doslidnikiv
5. Поліхун Н. І. Як стати дослідником : посібник для учнів / Н.І. Поліхун. – Видання 2-ге, доповнене. – Київ : ТОВ «Праймдрук», 2012. – 224 с.
6. Педагогічна підтримка обдарованих дітей схильних до дослідницької діяльності : монографія / І.С. Волощук, Ю.В. Гоцуляк., В.Б. Дунець, Н.І. Поліхун, К.Г. Постова, К.В. Сіпко, В.В. Тесленко – Київ : Інститут обдарованої дитини, 2015. – 197 с.
7. Ребрій О.В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія [Електронний ресурс] / О.В. Ребрій. – Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. – 375 с. – Режим доступу:
<http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/8879/2/monograph-2012.pdf>.
8. Сологуб А. І. Розвиток креативності старшокласників у навчанні природничо-наукових предметів : [монографія] / Анатолій Іванович Сологуб. – Київ : Леся, 2015. – 372 с.
9. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник / С. О. Сисоєва.– Київ : Міленіум, 2006. – 346 с.

14. Рекомендована література

Базова:

1. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки / О.Є. Антонова // Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: [монографія] / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. – С.14–41.

2. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки / О.Є. Антонова // Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: [монографія] / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. – С.14–41.

3. Антонішева В.Л. Визначення сутності поняття креативності в психолого-педагогічній науці / В.Л. Антонішева / Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 14, книга II. – С. 11–18.

4. Біла І. Психологія дитячої творчості. – К. : Фенікс, 2014. – 136 с.

5. Бочарова О. А. Обдаровані діти в Польщі: соціально-педагогічна підтримка : монографія / О.А. Бочарова. – Горлівка : Вид-во Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов, 2012. – 480 с.

6. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад.: В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред.. В. Г. Кременя. – Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с. – С. 28.

7. Галиця І. Креативні механізми оцінення результатів інтелектуальної діяльності [Текст] / І. Галиця, О. Галиця // Вісник Національної академії наук України. – 2010. – № 11. – С. 22-24.

8. Гнатко М. Феномен креативності як психологічна проблема // Психологічні перспективи. – 2001. – Вип. 1. – С. 88-97.

9. Занюк С.А. Психологія мотивації /С.А.Занюк. – Київ : Ельга-Н; Ника-центр, 2002. – 352с.

10. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир : Вид-во Рута, 2006. – 320 с.

11. Коваленко А.Б. Теоретико-методологічний аналіз проблеми розвитку творчого мислення в підлітковому віці / А.Б. Коваленко, І.П. Якимчук // Актуальні проблеми психології. Проблеми психології творчості : Збірник наукових праць / За ред. В.О. Моляко. – Т.12. – Вип.6. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – С. 118-125.

12. Лузік Е. Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України / Е. Лузік // Вища освіта України. – 2006. – № 3. – С. 77-82.

13. Максименко С.Д. Психологія особистості. Підруч. / С.Д. Максименко, К.С. Максименко, М.В. Папуча. – К. : ТОВ «КММ», 2007. – 295 с.

14. Мелентьев О. Б. Теорія і методика підготовки майбутнього вчителя технологій до організації раціоналізаторської та винахідницької діяльності учнівської молоді/ Умань.: „АЛМІ”, 2017 – 178 с. – Бібліогр. 176 – 178.

15. Моргун В. Розвиток інтелектуально-евристичних здібностей учня // Психологічна підтримка творчості учня / Упоряд. О. Главник, В. Зоц. – Київ : Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. – С. 4-8.
16. Музика О.Л. Програма ціннісної підтримки розвитку здібностей та обдарованості «Три кроки» / О.Л. Музика. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 34 с.
17. Терещенко С. В розвиток креативності підлітків на інтегрованих уроках музики : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Терещенко Світлана Веніамінівна – Київ, 20018. – 254 с.
18. Чернілевський Д. В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Д. В. Чернілевський, М. І. Томчук ; Вінницький соц.-екон. ін-т ун-ту «Україна». – Вінниця: Міленіум, 2006. – 402 с.
19. Федотова Т.В. Основні підходи до проблеми розвитку креативності особистості // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №9. – С. 60-65.
20. Чус А.В., Данченко В.Н. Основы технического творчества : Учеб. пособие для студентов технических вузов. – Київ : Вища школа, 1983. – 183 с.
21. Хамм О. Теоретичні основи формування креативного мислення майбутнього вчителя [Електронний ресурс] / О. Хамм // Наукові праці МАУП. – 2012. – Вип. 2 (33). – С. 255–259. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Npmaup/2012_2/pdf_files/255-259.pdf.
22. Kleon A. Keep Going: 10 Ways to Stay Creative in Good Times and Bad / Austin Kleon. – New York: Workman Publishing Company, 2019. – 224 с.
23. Gardner, H. Creating minds: An Anatomy of Creativity Seen Through the Lives of Freud, Einstein, Picasso, Stravinsky, Eliot, Graham, and Ghandi / Howard Gardner. – New York: Basic Books, 2011. – 464 с.
24. Kaufman, J. C., & Baer, J. (2005). The Amusement Park Theory of creativity. In J. C. Kaufman & J. Baer (Eds.), Creativity across domains: Faces of the mind (pp. 321- 328). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
25. Renzulli, J. S. (1986). The three-ring conception of giftedness: A developmental model for creativity productivity. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), Concepts of giftedness (pp. 53-92). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
26. Sternberg, R. J., Kaufman, J. C., & Pretz, J. E. (2002). The creativity conundrum: A propulsion model of kinds of creative contributions. Philadelphia: Psychology Press.
27. Sternberg, R. J., Kaufman, J. C., & Pretz, J. E. (2003). A propulsion model of creative leadership. Leadership Quarterly 14, 453-473.
28. Sternberg, R. J., & Williams, W. M. (1996). How to develop student creativity. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

29. Shavinina L. Extremely Early High Abilities, Sensitive Periods, and the Development of Giftedness: a conceptual proposition // [High Ability Studies](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1 - v18). – 1997. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1 - v18>. – No. 2. – P. 247-258.
30. Shavinina L.V. Explaining high abilities of Nobel laureates // [High Ability Studies](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1 - v115). – 2004. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1 - v115>. – No. 2. – P. 243-254.
31. Torrance, E.P. Guiding creative talent Englewood Cliffs, W.J.: Prentice-Hall, 1964.-125.
32. Treffinger, D. J. (1995). Creative problem solving: Overview and educational implications. Educational Psychology Review, 7. 191-205.
33. Runco, Mark A. “Creativity and Education.” New Horizons In Education. 56.1 (2008): Print
34. Hoffman W. C. The Dialectics of Giftedness: Gifted Intellect and Creativity // Roesper Review. – 1995. – Vol.17. – No.3. – P.201 – 206.
35. Horan R. The Relationship Between Creativity and Intelligence: A Combined Yogic-Scientific Approach // [Creativity Research Journal](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=19 - v1919). – 2007. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=19 - v1919>. – No. 2 – 3. – P. 179-202.
36. Jalil P.A., Boujettif M. Some Characteristics of Nobel Laureates // [Creativity Research Journal](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=17 - v1717). – 2005. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=17 - v1717>. – No. 2 – 3. – P. 265-272.
37. Jaušovec N. [Differences in Cognitive Processes Between Gifted, Intelligent, Creative, and Average Individuals While Solving Complex Problems: An EEG Study](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=17 - v1717) // Intelligence. – 2000. – Vol. 28. – No. 3. – P. 213-237.

Додаткова:

1. Вознесенська О.Л. Творча взаємодія з дитиною. Методичні рекомендації / О.Л. Вознесенська. – Київ : Ін-т соц. та політ. психології, 2009. – 66 с.
2. Воробйова Т.В. Формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв’язання навчальних завдань: автореф. канд. пед. наук: 13.00.09 / Т.В. Воробйова. – Тернопіль, 2014. – 19 с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К.:Академвидав, 2004. – 352с.
4. Овчаров С.М. Інтегровані уроки – креативні учні: навч.-метод. посібн. / С.М. Овчаров, К.В. Овчарова. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2012. – 72 с.

5. Овчаров С.М. Навчаємося творити: розвиток креативних здібностей школярів / С.М. Овчаров, К.В. Овчарова. – Полтава: АСМІ, 2011. – 108 с.
6. Періг І.М. Структурна модель творчої обдарованості студентів вищих технічних навчальних закладів // Матеріали I Всеукраїнського конгресу психологів (24-26 жовтня 2005, Київ). – С. 350-355.
7. Sternberg, R. J., & Lubart, T. I. (1995). *Defying the crowd: Cultivating creativity in a culture of conformity*. New York: Free Press.
8. Sternberg, R. J., & Lubart, T. I. (1996). Investing in creativity. *American Psychologist*, 51(7), 677- 688. Sternberg, R. J., & O'Hara, L. A. (2000). Intelligence and creativity. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (pp. 609-628). New York: Cambridge University Press.
9. Sternberg, R. J., & The Rainbow Project Collaborators. (2006). The Rainbow Project: Enhancing the SAT through assessments of analytical, practical and creative skills. *Intelligence*, 34(A), 321-350.
10. Harland R.E., Coren S. Individual Differences in Divergent Thinking as a Function of Variations in Sensory Status // [Creativity Research Journal](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=13 - v1313). – 2001. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=13 - v1313>. – No. 3 – 4. – P. 385 – 391.
11. Kirschenbaum R.J., Reis S.M. Conflicts in Creativity: Talented Female Artists // [Creativity Research Journal](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=10 - v1010). – 1997. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=10 - v1010>. – No. 2 – 3. – P. 251-263.
12. Ludwig A.M. Method and Madness in the Arts and Sciences // [Creativity Research Journal](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=11 - v1111). – 1998. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=11 - v1111>. – No. 2. – P. 93-101.
13. Silvia P.J. Creativity and Intelligence Revisited: A Latent Variable Analysis of Wallach and Kogan (1965) // [Creativity Research Journal](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=20 - v2020). – 2008. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=20 - v2020>. – No. 1. – P. 34-39.
14. Sligh A.C., Conners F.A., Roskos-Ewoldsen B. Relation of Creativity to Fluid and Crystallized Intelligence // *The Journal of Creative Behavior*. – 2005. – Vol. 39. – No. 2. – P. 123 – 136.
15. Smith C.D., Wright L. Perceptions of Genius: Einstein, Lesser Mortals and Shooting Stars // [The Journal of Creative Behavior](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=20 - v2020). – 2000. – Vol. 34. – No. 3. – P. 151-164.
16. Taylor C. Cultivating multiple creative talents in students / C. Taylor // *Journal for the Education of the Gifted*. – 1985. – Vol.8. – P. 187-198.

Інформаційні ресурси

1. Основи технічної творчості [Електронний ресурс] // ДУ «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти». – 2019. – режим доступу <http://rodak.if.ua/ott/index.htm> (дата звернення: 29.05. 2022)
2. Як розвинути креативність? // Освіторія [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/yak-rozvynuty-kreatyvnist/> (дата звернення: 01.03.2022)
3. Креативність і освіта, чому це має значення? / Прагни вище. [електронний ресурс]. Режим доступу: http://gohigher.org/creativity_and_education (дата звернення: 01.03.2022)
4. Добірка матеріалів з розвитку креативного мислення учнів // На урок. [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/rozvivaemo-kreativne-mislennya-dobirka-materialiv-iz-biblioteki-na-urok> (дата звернення: 01.03.2022)
5. Research-Based Learning System // Renzullilearning. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://renzullilearning.com/en/Menus/7-Researchbased-Learning-System> (дата звернення: 01.03.2022)
6. Музейна планета. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://editor.inhost.com.ua/storage/MANLab/museum/> (дата звернення: 01.03.2022)
7. Моляко В.О. Психологія творчості о нова парадигма дослідження конструктивної діяльності людини. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/6/vis_nuk_18.pdf (дата звернення: 01.03.2022)

16. ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕМАТИЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ АСПІРАНТІВ

Тема 1. КРЕАТИВНІСТЬ, ЯК ПРОЯВ ОБДАРОВАНОСТІ

1. Креативність, як складне, багатопланове, неоднорідне явище, що виражається в різноманітті теоретичних і експериментальних напрямів її вивчення.
2. «Психометрична революція» у дослідженнях креативності.
3. Параметри креативності
4. Креатив як явище, креативність як процес і як продукт творчості.
5. Конвергенція й дивергенція.
6. Креативність, як дивергентне мислення або як інтелектуальна активність.

7. Взаємозв'язки між креативністю, інтелектом, когнітивними здібностями і реальними досягненнями.
8. Потенційна й актуальна креативність.
9. Загальні принципи та параметри оцінки креативності.
10. Методики діагностики творчих здібностей.
11. «Інвестиційна теорія креативності» та модель обдарованості Р.Стернберга.
12. Креативність в моделі обдарованості та системі «збагаченого навчання» Дж. Рензуллі.
13. Креативність, фактори досягнень та умови середовища в моделях розвитку обдарованості А. Танненбаума, К. Хеллера та ін.
14. Креативність з позиції своєрідності особистісних якостей обдарованої особистості (Ф. Баррон, А. Маслоу, Д. Перкінс, В. Моляко, Д.Богоявленська, В. Дружинін, О. Музика, В. Рибалка, А. Тейлор та ін.).
15. Дослідження феномену обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України.

Тема 2. МЕТОДОЛОГІЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ

1. В чому полягає універсальність креативності, як пізнавальної творчої здібності?
2. Творчі здібності та стратегії творчої діяльності, як основа розвитку обдарованості.
3. Чому стратегії творчого пошуку завжди вирізняються індивідуальною своєрідністю?
4. Чому далеко не всі стають творчо обдарованими особистостями, хоча задатками до творчих здібностей наділені практично всі діти.
5. Методологічні підходи до розвитку креативності.
6. Умови, при яких виникає потреба в генерації оригінальних рішень.
7. Форми і засоби стимулювання креативного розвитку.
8. Організація індивідуальної і колективної творчої діяльності у сфері науки, техніки.
9. Стратегії технічної творчості КАРУС В.О. Моляко.
10. Зв'язок між стратегіями, які використовуються в технічній творчості і стратегіями вирішення життєвих проблем.
11. Які особливості організації творчої діяльності у сфері управління.
12. Алгоритмічний підхід до генерації новаторських ідей та вирішення проблем на основі ТВРЗ, морфологічного аналізу та ін.
13. Необхідність і можливість цілеспрямованого навчання спрямованого на розвиток креативності.

14. Схожість евристичних методів, базованих на відкритті і дослідницьких процедур на етапі творчого узагальнення інформації і висуненням гіпотез.

15. Тренінги з розвитку креативного мислення.

16. Оцінювання результатів творчої діяльності обдарованих учнів та студентів.

Тема 3. КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1. Формування креативності здобувачів освіти в залежності від особливостей і умов протікання навчальної діяльності

2. Закономірності розвитку креативності учнів початкової школи (7-10 років).

3. Особливості розвитку креативності учнів підліткового віку.

4. Прояви креативності обдарованої молоді та фактори, які сприяють її розвитку.

5. Компетентнісний підхід в освіті спрямований на результат як умова зростаючої інтелектуальної компетентності обдарованої особистості.

6. Креативний аспект навчання як базовий компонент особистісно-орієнтованого навчання і умова формуванні творчої спрямованості обдарованої особистості у системі загальної середньої освіти.

7. Організація різних видів співробітництва, взаємопідтримки, спільнотворчості, як можливість проявити творчу активність, самостійність, оригінальність.

8. Умови формування індивідуально-своєрідного сплаву цінностей, який забезпечує цілісність творчо обдарованої особистості.

9. Мотиваційний, інтелектуальний, комунікативний і емоційний компоненти педагогічного супроводу розвитку креативності в системі загальної середньої освіти.

10. Концепції педагогічного проектування творчого розвитку О.Макаренка, В. Сухомлинського.

11. Інноваційний зміст та методи, засоби, форми організації навчання, стимулювання мотивації, як умова навчання з опорою на особистісні інтереси школяра, на творчість в навчальній діяльності

12. Ігровий, евристичний, проєктний методи навчання, як складові системи розвитку креативності.

13. Пошуково-дослідницькі завдання, задачі відкритого типу різного рівня складності, комбінаторні завдання, творчі роботи, як необхідні компоненти креативного освітнього середовища.

14. Програмно-змістове забезпечення що дозволяє формувати у дітей такі характеристики мислення, як гнучкість, швидкість, оригінальність, мотивацію, комунікативну та емоційну взаємодію.

15. Побудова освітньої програми на основі діалогічного спілкування, колективного вирішення творчих завдань, використання нетрадиційних підходів, що створюють на уроці атмосферу заохочення нестандартних форм роботи, нестандартних ідей, питань і рішень.

16. Спеціальні освітні програми розвитку креативності обдарованих учнів у різних сферах (науки, техніки, управління та мистецтва), в умовах формальної та неформальної освіти.

17. Педагогічна майстерність в процесі організації креативного розвитку обдарованої особистості.

Тема 4. КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Науковий університет, як суб'єкт і об'єкт творчої діяльності учасників освітнього процесу.

2. Педагогічні умови розкриття творчого потенціалу обдарованої особистості в ході її розвитку та професійного становлення.

3. Чи вірно, що розвиток креативності можливий в будь-якому віці шляхом спеціального навчання (Е Р Тоггаше)?

4. Концептуальні особливості змісту освітніх програм, складовою яких є розвиток креативності студентів на основі наукової творчості.

5. Акмеологічні технології сприяння прояву креативності обдарованої особистості у системі вищої освіти, мотивація й самостимуляція творчого розвитку.

6. Провідні мотиви діяльності, спектр інтересів, емоційно-позитивне ставлення до творчої активності, інтерес до наукової творчості, навички дивергентного мислення, нестандартність розумових дій, здібності до прогнозування, комунікабельність – як показники високого творчого потенціалу студента ВНЗ.

7. Технології дизайн мислення, розвитку творчої уяви, вирішення творчих завдань, конструювання оригінальних рішень, розробки проектів тощо.

8. Дизайн-студії та мережеві спільноти для колективної творчості з розробки міждисциплінарних науково-дослідних, інженерно-конструкторських, соціально управлінських та мистецьких проектів.

9. Дослідження проблем креативного розвитку обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти.

17. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Креативність, як складне, багатопланове, неоднорідне явище, що виражається в різноманітті теоретичних і експериментальних напрямів її вивчення.

2. «Психометрична революція» у дослідженнях креативності. Конвергенція й дивергенція. Дослідження, що базуються на концепції креативності як універсальної пізнавальної творчої здібності.

3. Взаємозв'язки між креативністю, інтелектом, когнітивними здібностями і реальними досягненнями. Вплив інтелекту на здатність продукувати нові ідеї.

4. Креативність, як дивергентне мислення або як інтелектуальна активність. Потенційна й актуальна креативність.

5. «Інвестиційна теорія креативності» та модель обдарованості Р.Стернберга. Креативність в моделі обдарованості та системі «збагаченого навчання» Дж. Рензуллі. Креативність, фактори досягнень та умови середовища в моделях розвитку обдарованості А. Танненбаума, К. Хеллера та ін.

6. Креативність з позиції своєрідності особистісних якостей обдарованої особистості (Ф. Баррон, А. Маслоу, Д. Перкінс, В. Моляко, Д.Богоявленська, В. Дружинін, О. Музика, В. Рибалка, А. Тейлор та ін.).

7. Загальні принципи та параметри оцінки креативності. Діагностика творчих здібностей.

8. Методологічні принципи розвитку креативності. Стратегіальна організація творчих процесів (Я.О.Пономарьов, А.В.Брушлінський, О.М.Матюшкін, Г.С.Костюк, Р. Стернберг, В.О. Моляко, Г.С. Кульчицька, О. Л.Музика та ін.).

9. Організація групової, колективної творчої діяльності в працях А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, Л.В.Петровської та ін..

10. Методи розвитку конструктивної творчості ТРВЗ Г.С.Альтшулера, «КАРУС» В.О. Моляко, «Піраміда успіху» М.П.Турова. Тренінги Е. де Боно з розвитку культури творчого мислення.

11. Критерії творчості, оцінювання результатів творчої діяльності обдарованих учнів та студентів. Методика «креативне поле» Д.Б.Богоявленської. Модель параметрів і характеристик креативності «шестикінечних сніжинок» Д. Перкінса. Пять рівнів здібностей до творчості за А. Тейлором.

12. Навчання і розвиток обдарованої особистості, формування здатності продуктивно діяти в ситуаціях новизни та невизначеності, використовуючи досвід та набуті знання, орієнтуватися в умовах, що швидко змінюються, приймати адекватні рішення.

13. Компетентнісний підхід у формуванні творчої спрямованості обдарованої особистості у системі загальної середньої освіти. Основні складові системи розвитку креативності (зміст, програми, форми та методи, продукти, стимули та бар'єри тощо).

14. Методи і технології управління креативністю з метою оптимізації освітнього процесу. Методи управління креативністю суб'єктів освітнього процесу.

15. Програми розвитку креативності обдарованих учнів у різних сферах (науки, техніки, управління та мистецтва), відповідно до їхніх інтересів та схильностей в класній, позакласній та позашкільній роботі. Методичне забезпечення розвитку творчих здібностей обдарованих учнів.

16. Наскрізна роль творчості у всьому процесі підготовки й діяльності фахівців.

17. Розвиток творчого потенціалу студентів ВНЗ в процесі професійно-педагогічної підготовки. Педагогічні умови формування творчої особистості в навчально-виховному процесі. Шляхи залучення студентів до науково-дослідної, інженерно-конструкторської, соціально-управлінської та художньо-мистецької діяльності.

18. Дослідження проблем креативного розвитку обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти. Дослідження педагогічної творчості та особливості підготовки до неї майбутніх учителів.

18. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

Тема 1. КРЕАТИВНІСТЬ, ЯК ПРОЯВ ОБДАРОВАНОСТІ

- Лекція 1.** Становлення поняття «креативність» в історичному контексті. Принципове розходження між двома типами розумових операцій: конвергенцією і дивергенцією.
- Лекція 2.** «Психометричний» підхід до дослідження креативності. (Дж.Гілфорд, Е. Торранс).
Основні параметри креативності.
Інструментарій діагностики креативності Е. де Боно.
Мюнхенська батарея тестів К.Хеллера.
- Лекція 3.** «Інвестиційна теорія креативності» Р.Стернберга.
Креативність в моделі обдарованості Дж. Рензулі.
Креативність в моделях розвитку обдарованості А. Танненбаума, К. Хеллера.
- Лекція 4.** Креативність, як здатність особистості, як її особлива риса.
Дослідження прояву креативності обдарованої особистості Ф. Баррона, А. Маслоу, Д. Перкінса, А. Тейлора, В. Моляко, Д.Богоявленської, В. Дружиніна, О. Музики, В. Рибалки.

- Лекція 5.** Мотивація, як основна характеристика творчого потенціалу обдарованої особистості.
Взаємозв'язки між креативністю, інтелектом, когнітивними здібностями і реальними досягненнями.

Тема 2. МЕТОДОЛОГІЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ

- Лекція 6.** Креативність, як пізнавальна творча здібність.
Генезис, структура, функції креативності
Методологічні принципи розвитку креативності.
- Лекція 7.** Психолого-педагогічні умови педагогіки творчості.
Стратегіальна організація творчих процесів (Я.О. Пономарьов, А.В. Брушлінський, О.М. Матюшкін, Г.С. Костюк, Р. Стернберг, В.О. Моляко).
- Лекція 8.** Методи розвитку конструктивної творчості
ТРВЗ Г.С.Альтшулера;
«КАРУС» В.О. Моляко;
«Піраміда успіху» М.П.Турова.
- Лекція 9.** Методологія розвитку творчої уяви, творчого мислення.
Оцінювання результатів творчої діяльності.
Методика «креативне поле» Д.Б.Богоявленської.

Тема 3. КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

- Лекція 10.** Компетентнісний підхід до розвитку креативності обдарованої особистості в умовах середньої освіти.
- Лекція 11.** Умови створення креативного навчального середовища.
- Лекція 12.** Програми розвитку креативності у сфері науки і техніки;
Програми розвитку креативності у сфері управління;
Програми розвитку креативності у сфері мистецтва.
- Лекція 13.** Методичне забезпечення розвитку творчих здібностей обдарованих учнів.

Тема 4. КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- Лекція 14.** Акмеологічні технології стимулювання креативності.
Мотивація й самостимуляція творчого розвитку.
- Лекція 15.** Технології дизайн-мислення.
Міждисциплінарні дизайн-студії.
- Лекція 16.** Теоретичні та практичні підходи щодо дослідження проблем креативного розвитку обдарованої особистості у системі середньої та вищої освіти.